

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

จากนโยบายรัฐบาลที่เน้นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยเฉพาะการส่งเสริมบริการการท่องเที่ยวให้เป็นกลยุทธ์หนึ่งที่จะทำให้มีรายได้เข้าสู่ประเทศ และสอดคล้องตามยุทธศาสตร์ชาติที่เน้นการจัดการบริการสุขภาพโดยเร่งด่วน จึงได้ดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจบริการสุขภาพ และความงามสู่ตลาดต่างประเทศในหลายรูปแบบทั้งในรูปของการเชิญชวนชาวต่างประเทศมาใช้บริการด้านสุขภาพและความงามในสถานประกอบการ อาทิ โรงพยาบาลเอกชน สปาเพื่อสุขภาพ ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพ ศูนย์ฟื้นฟูสุขภาพแผนไทย และเสริมสวย เป็นต้น ซึ่งได้มีการแบ่งสถานที่เพื่อสุขภาพหรือเพื่อเสริมสวยเหล่านี้ตามลักษณะของการดำเนินกิจการตามมาตรา 3 ข แห่ง พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 ดังต่อไปนี้ คือ 1) กิจการสปาเพื่อสุขภาพ 2) กิจการนวดเพื่อสุขภาพ 3) กิจการนวดเพื่อเสริมสวย (พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509, 2547)

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ ได้ประเมินมูลค่าของตลาดธุรกิจบริการสุขภาพที่ผ่านมามีมูลค่าอยู่ในระดับ 15,000 ล้านบาท และหากรัฐบาลส่งเสริมธุรกิจบริการสุขภาพอย่างจริงจังจะทำให้มูลค่าตลาดเพิ่มขึ้นอีก 1 เท่าตัว หรือประมาณ 3 หมื่นล้านบาท ภายในปี 2548 (ธนาคารกรุงศรีอยุธยา. ฝ่ายวิจัย, 2547) ทำให้ธุรกิจบริการสุขภาพนับวันแนวทางยิ่งชัดเจนมากขึ้น โดยเฉพาะธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพ ซึ่งเป็นธุรกิจบริการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่กำลังได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวทั้งไทยและต่างประเทศ เห็นได้จากการเติบโตจากอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 20-30 ต่อปี โดยเป็นการขยายตัวของทั้งผู้ประกอบการไทย และผู้ประกอบการที่ร่วมลงทุนกับชาวต่างชาติซึ่งมีสถานบริการสปาเพื่อสุขภาพตั้งอยู่ในโรงแรม หรือรีสอร์ทที่กระจายอยู่ตามแหล่งท่องเที่ยวหลักทั่วประเทศ สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวต่างชาติให้เข้ามาใช้บริการสปาเพื่อสุขภาพในประเทศไทยได้ประมาณ 2.6 ล้านคน คิดเป็นสัดส่วน ร้อยละ 80 ของผู้ใช้บริการทั้งหมดในประเทศ และสร้างรายได้จากการให้บริการสปาเพื่อสุขภาพแก่นักท่องเที่ยวต่างชาติ เป็นมูลค่า 85 ล้านเหรียญสหรัฐฯ หรือประมาณ 3,750 ล้านบาท จากการสำรวจของบริษัท Intelligent Spas Pte Ltd ประเทศสิงคโปร์ระหว่างมิถุนายน พ.ศ. 2544 – กรกฎาคม พ.ศ. 2545 และคาดหมายว่ารายได้บริการสปาเพื่อสุขภาพจากตลาดท่องเที่ยวต่างประเทศในส่วนนี้น่าจะขยายตัวอีกได้ (ธนาคารกรุงศรีอยุธยา. ฝ่ายวิจัย, 2547) โดยจังหวัดหลักที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นพื้นที่นำร่องเพื่อยกระดับเป็นศูนย์กลางธุรกิจบริการสุขภาพมี 3 แห่ง คือ เชียงใหม่ ภูเก็ต และกรุงเทพฯ และ

เมืองท่องเที่ยวสำคัญมีมูลค่าการตลาดไม่ต่ำกว่า 10,000 ล้านบาท ในปัจจุบัน และมีแนวโน้มเติบโตต่อเนื่องในอัตราร้อยละ 20 ในปี 2547 โดยมีมูลค่าประมาณ 12,000 ล้านบาท (บริษัท ศูนย์วิจัยกสิกรไทยจำกัด , 2546)

จังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดที่มีโอกาสที่ตลาดสปาเพื่อสุขภาพไทยจะขยายตัวได้ต่อเนื่อง และมีความเป็นไปได้สูง เนื่องจากมีความพร้อมด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่บริสุทธิ์งดงาม มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัฒนธรรม อากาศเย็นสบายตลอดทั้งปี นอกจากนี้ยังมีความพร้อมในด้านโครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉพาะการเป็นศูนย์กลางการบินสู่ประเทศเพื่อนบ้านและจีนตอนใต้ ปัจจุบันท่าอากาศยานเชียงใหม่เป็นท่าอากาศยานนานาชาติที่เปิดเส้นทางบินไปยังประเทศในทวีปเอเชียหลายประเทศ และยังมีโครงการคมนาคมขนส่งทางบกกับจังหวัดต่าง ๆ ในเขตภาคเหนือตอนบนและประเทศเพื่อนบ้าน

จะเห็นได้ว่าธุรกิจบริการเพื่อสุขภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพเป็นธุรกิจที่มีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วตามความต้องการที่เกิดขึ้นอย่างมหาศาล เนื่องจากผู้คนได้หันมาสนใจคุณค่าของการดูแลสุขภาพตามวิถีธรรมชาตินับมากขึ้น จากสภาวะการขยายตัวของธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพที่เติบโตมากขึ้นมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยที่ 20-30 เปอร์เซ็นต์/ปี และเป็นธุรกิจบริการสุขภาพที่กำลังเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ มีการแข่งขันสูงทำให้ผู้ประกอบการต้องเร่งเพิ่มศักยภาพธุรกิจของตนเอง เพื่อให้สามารถแข่งขันทั้งตลาดภายในประเทศและตลาดโลกได้ ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้ผู้ศึกษาสนใจที่จะศึกษาถึงการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง และพัฒนาการดำเนินงานของผู้ประกอบการธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพ ให้มีประสิทธิภาพและมีความได้เปรียบในการแข่งขันบนเวทีการค้าโลก และเพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจประกอบธุรกิจด้านนี้ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานของธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพ ในจังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพในจังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับผู้สนใจ และผู้ประกอบการธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพที่จะนำข้อมูลไปใช้ในการดำเนินการ

1.3 นิยามศัพท์

ผู้ดำเนินการ หมายถึง บุคคลที่ทำหน้าที่ให้บริการ โดยควบคุมดูแลและรับผิดชอบการให้บริการทั้งหมดในสถานประกอบการ (ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่องกำหนดสถานที่เพื่อสุขภาพหรือเพื่อเสริมสวย มาตรฐานของสถานที่ การบริการ ผู้ให้บริการ หลักเกณฑ์ และวิธีตรวจสอบ เพื่อการรับรองให้เป็นไปตามมาตรฐานสำหรับสถานที่เพื่อสุขภาพหรือเพื่อเสริมสวย ตามพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509, 2547)

การดำเนินงาน หมายถึง กิจกรรมหลักของธุรกิจ ประกอบด้วย กิจกรรมในด้านการจัดการ ด้านการตลาด ด้านการผลิตและการดำเนินงาน และด้านการเงิน

ธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพ หมายถึง การประกอบกิจการที่ให้การดูแลและเสริมสร้างสุขภาพ โดยบริการหลักที่จัดไว้ ประกอบด้วย การนวดเพื่อสุขภาพและการใช้น้ำสุขภาพโดยอาจมีบริการเสริม ประกอบด้วย การอบเพื่อสุขภาพ การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ โภชนบำบัด และการควบคุมอาหารโยคะ และการทำสมาธิ การใช้สมุนไพรหรือผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพ ตลอดจนการแพทย์ทางเลือกอื่น ๆ หรือไม่ก็ได้ (ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่องกำหนดสถานที่เพื่อสุขภาพหรือเพื่อเสริมสวย มาตรฐานของสถานที่ การบริการ ผู้ให้บริการ หลักเกณฑ์ และวิธีตรวจสอบเพื่อการรับรองให้เป็นไปตามมาตรฐาน สำหรับสถานที่เพื่อสุขภาพ หรือเพื่อเสริมสวย ตามพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509, 2547)

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบสถานการณ์การดำเนินงานของธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพในจังหวัดเชียงใหม่
2. ทราบปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพ ในจังหวัดเชียงใหม่
3. ผู้ประกอบธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพและผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการดำเนินการเพื่อเป็นประโยชน์สำหรับการประกอบธุรกิจสปา